
A szlovák mezőgazdasági föld tulajdonjogának megszerzésére irányuló törekvések, különös tekintettel a külföldi tőkét használó külföldi jogalanyokra

Szinek Csütörtöki Hajnalka *

Jelen tanulmány megírásának apropóját egy örökzöld és rendszeresen visszatérő probléma adta. Történt ugyanis, hogy Magyarország Kormánya 2021. júliusában az úgynevezett Termőföld Magántőkealap létrehozásáról döntött, amely a kelet-közép-európai régióban történő termőföldvásárlást tűzte ki céljául, ezáltal megteremtve a hazai mezőgazdasági vállalkozások nemzetközi terjeszkedésének jogi és gazdasági alapját. A 400 000 000 euró keretösszegű befektetési alap létrehozását – melyet a környező országokban való földvásárlásra hoztak volna létre – azonban korántsem fogadta pozitívan északi szomszédunk, Szlovákia.

Kulcsszavak: Szlovákia, mezőgazdasági föld, Termőföld Magántőkealap, befektetési alap, közép-kelet-európai régió

Efforts to acquire ownership of agricultural land in Slovakia with particular regard to foreign entities using foreign capital

This study is analysing an evergreen and recurring problem. It happened that in July 2021 the Government of Hungary decided to establish the so-called Private Capital Fund for Arable Land, which aimed to purchase agricultural land in the Central and Eastern European region, thus creating the legal and economic basis for the international expansion of domestic agricultural enterprises. However, the creation of the 400 000 000 EUR investment fund, which was to be set up to buy land in neighbouring countries, was not warmly welcomed by our northern neighbour, Slovakia.

Keywords: Slovakia, agricultural land, Private Capital Fund for Arable Land, investment fund, Central and Eastern European Region

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.4.2122>

Bevezetés

2021. július 17-én jelent meg a Magyar Közlönyben az a kormányhatározat,¹ amely a Termőföld Magántőkealap (a továbbiakban: Tőkealap vagy alap) létrehozásáról

---

* PhD-hallgató, Miskolci Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola; kutató, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, Magánjogi Kutatási Főosztály.

¹ Lásd a Magyar Közlöny 2021. évi 135. számát. Elérhető:

rendelkezik,² és amelyben Magyarország Kormánya (a továbbiakban: magyar kormány) Magyarország külgazdasági és külügyminiszterét jelölte ki arra a feladatra, hogy gondoskodjon a szóban forgó alap működéséhez és nyilvántartásához szükséges feltételek, illetve követelmények biztosításáról. Minderre egy alapítói határozat kibocsátásával, a Magyar Export-Import Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Eximbank Zrt.) útján került volna sor.³ Mindemellett a külgazdasági és külügyminiszter – az Eximbank Zrt. szakmai támogatása mellett – felelt volna az alapkezelő kiválasztásáért is, ezáltal az alapkezelőn keresztül létrehozva a 400 000 000 euró keretösszeggel rendelkező Tőkealapot.⁴ E ponton rögzítendő, hogy az előbb felvázolt keretösszeg 70 százalékát⁵ a központi költségvetés terhére a Magyar Állam biztosította volna, mely kapcsán a magyar kormány a pénzügyminisztert jelölte ki a szóban forgó összeg biztosítására.⁶ Szintén a pénzügyminiszter feladata lett volna, hogy az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény vonatkozó rendelkezése⁷ alapján biztosított jogkörében eljárva egészítse ki a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény⁸ vonatkozó részét az 1. A KKM egyéb tulajdonosi részesedéseivel kapcsolatos kiadások jogcímmel.⁹

A fentebb ismertetett kormányhatározatban foglaltak értelmében a Tőkealap célzottan a kelet-közép-európai régió termőföldjeinek megvásárlására fókuszált volna, megteremtve ezzel a magyarországi mezőgazdasági vállalkozások nemzetközi terjeszkedésének alapjait.¹⁰ Úgy tűnik, hogy a szóban forgó kormányhatározatban megfogalmazott cél elegendő volt ahhoz, hogy ismét rávilágítson arra, hogy a szlovák mezőgazdasági földek nem élveznek megfelelő jogi védelmet.

A szlovák oldalon a legfőbb problémát a földvásárlás kapcsán abban látták, hogy a szóban forgó beruházást egy másik ország¹¹ kormánya támogatja. Elmondható az is, hogy az utóbbi évek legnagyobb vitái szintén a földvásárlást kevésbé korlátozó jogszabályi rendelkezések, illetve az azt célzó törekvések miatt alakultak ki. Az

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/5b2890b79ef0a2d3e03be8227a30e65bf87d72db/megtekint-es>

[letöltve: 2021. december 2.]

² A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata a Termőföld Magántőkealap létrehozásáról

³ A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata, 2. pont

⁴ A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata, 3. pont

⁵ Azaz forintban meghatározott 280 000 000 eurónak megfelelő összeget.

⁶ A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata, 5. pont

⁷ Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, 33. § (1) bekezdés

⁸ Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény, 1. melléklet XVIII. Külgazdasági és Külügyminisztérium fejezet, 8. Központi kezelésű előirányzatok cím, 2. Tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos bevételek és kiadások alcím, 2. Tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos kiadások jogcímcsoport.

⁹ A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata, 5. pont

¹⁰ A Kormány 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározata, 1. pont

¹¹ Mindemellett megjegyzendő, hogy olyan nyugati befektetők, mint például Dánia, Hollandia, Csehország, Németország, Ausztria és Belgium már évek óta sikeresen fektetnek be különböző földterület(ek)be Szlovákiában, mégis most a magyar törekvés – hétköznapi szóhasználattal élve – verte ki a biztosítékot a földvásárlással kapcsolatban. Lásd: Maroš Pavlovič: Ústavné východiská pre reguláciu trhu s pôdou, *COMENIUS odborný blog*. Elérhető: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2021/10/10/ustavne-vychodiska-pre-regulaciu-trhu-s-podou/> [letöltve: 2021. december 2.]

általam felvázolt folyamat eredményéhez azonban kétségtelenül a Szlovák Köztársaság Kormányának¹² (a továbbiakban: szlovák kormány) erőteljes tiltakozása és nyomása vezetett, így a magyar kormány visszavonni kényszerült a Tőkealap létrehozásáról szóló döntését.¹³

Jelen tanulmány keretein belül azt vizsgálom, hogy a szóban forgó ország alkotmánya milyen lehetőségeket tud(na) nyújtani e téma tekintetében, úgy, hogy az az európai uniós szabályokkal maximális konformitást mutasson. Továbbá, a tanulmány azokra a kérdésekre próbál választ adni, hogy a „hiba” vajon a külföldi kormányprogramokban¹⁴ van-e, vagy az adott ország jogszabályaiban. Mindemellett kérdésként merülhet fel, hogy a tiltakozás és a nyomásgyakorlás-e a megfelelő megoldás Szlovákia részéről, vagy egyéb megoldás bizonyulna célravezetőbbnek, mely a mezőgazdasági földjeik védelmét segítené elő?

1. A Szlovák Köztársaság Alkotmánya és a mezőgazdasági földterületek védelme

A mezőgazdasági föld kapcsán elmondható, hogy az egy ország területének szerves részét képezi, és nem utolsó sorban fontos természeti erőforrásként¹⁵ is funkcionál.

Mivel egy olyan természeti erőforrásról van szó, mely egyedülálló, és amely nem áll korlátlan mértékben rendelkezésre, nem is szaporítható, se nem helyettesíthető mással, mi több, nélkülözhetetlensége, megújulóképesége, valamint különleges kockázaterzékenysége és alacsony nyereséghezama a földtulajdon különös szociális kötöttségét testesíti meg,^{16,17} véleményem szerint minden országnak kötelessége kellene, hogy legyen a saját mezőgazdasági földterületeinek védelme. Szlovákia

---

¹² *Vláda Slovenskej republiky*

¹³ A Kormány 1713/2021. (X. 12.) sz. kormányhatározata a Termőföld Magántőkealap létrehozásáról szóló 1484/2021. (VII. 16.) sz. kormányhatározat visszavonásáról

¹⁴ Jelen tanulmány esetében Magyarország kormányprogramja.

¹⁵ A természeti erőforrásokkal kapcsolatban lásd bővebben: Hornyák Zsófia: A mezőgazdasági föld mint természeti erőforrás, *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2017/4, 188–204. o.; Olajos István: A mezőgazdasági földre, mint természeti erőforrásra vonatkozó kutatások összefoglalója, *Agrár- és Környezetjog*, 2018/25, 190–212. o. A természeti erőforrások jogának lehetséges megközelítése kapcsán lásd: Szilágyi János Ede: A természeti erőforrások jogának egy lehetséges megközelítése, *Agrár- és Környezetjog*, 2018/25, 282–293. o.; Orosz Flóra: A termőföld, mint nemzeti kincs alkotmányos védelme hazai és nemzetközi vonatkozásban, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, 2018/36, 178–191. o.

¹⁶ Bányai Krisztina: *A magyar mezőgazdasági föld tulajdoni és használati forgalmának jogi korlátai és azok kijátszása*, PhD-értekezés, Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2016, 2. o. Lásd még: Bányai Krisztina: A földszerezés korlátozásának elméleti és gyakorlati kérdései Magyarországon, *Agrár- és Környezetjog*, 2016/20, 16. o.

¹⁷ Megemlítendő a 35/1994. (VI.24.) sz. AB határozat – mely bár Magyarország Alaptörvényének 4. módosítása által beiktatásra kerültek értelmében hatályát veszítette –, a mai napig több joganyagban is találkozhatunk a szóban forgó AB határozatra való hivatkozással. Lásd például a Kúria Knt. IV.38.133/2015/3. számú végzését. Magyarország Alaptörvényének vonatkozó rendelkezése kapcsán lásd: Magyarország Alaptörvénye, Záró rendelkezések, 5. pont.

esetében¹⁸ például ez a „kötelesség” az ország legmagasabb szintű jogforrásában, a Szlovák Köztársaság Alkotmányában¹⁹ került deklarálásra, méghozzá egy 2017. június 1-jétől hatályos²⁰ alkotmánymódosításnak²¹ köszönhetően. Ez a módosítás eleget tesz a szlovák kormány 2016–2020 közötti időszakra vonatkozó programnyilatkozatának,²² melyben rögzítésre került, hogy Szlovákia területének jelentős részét vidéki területek alkotják, és ebből adódóan a szlovák kormány politikájának célja a vidékfejlesztés támogatása és előmozdítása, valamint a vidéken élők életkörülményeinek javítása. A szlovák kormány a mezőgazdaság mellett az élelmiszeripart, illetve az erdészetet az állam gazdaságpolitikájának stratégiai ágazatának tekinti, amely pótolhatatlan helyet foglal el a gazdaság szerkezetében.²³ A jelenlegi helyzetben a szlovák alkotmány szilárd alpnak tűnhet²⁴ olyan további jogszabályok elfogadásához, amelyek hatékonyan szabályozzák a mezőgazdasági földpiacot oly módon, hogy az megállja a helyét a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága²⁵ előtt, de az európai uniós szintén is.²⁶

Az ország legmagasabb szintű jogforrásában deklarálásra került, hogy mindenkinek joga van a kedvező környezethez, mindemellett előírja a környezet, valamint a kulturális örökség védelmére és fejlesztésére vonatkozó kötelezettséget is.²⁷ Továbbá, az ország alkotmányában hangsúlyosan megjelenik az is, hogy senki sem veszélyeztetheti vagy károsíthatja sem a környezetet, sem a természeti erőforrásokat, sem a kulturális örökséget a megengedett mértéken felül.²⁸ Az alkotmány továbbá azt is kimondja, hogy az állam gondoskodik a természeti erőforrások kíméletes hasznosításáról, az ökológiai egyensúly fenntartásáról, a környezetről, valamint a vadon élő növény- és állatfajok védelméről; mindemellett az alkotmányozó a természeti erőforrások közül külön kiemeli a mezőgazdasági föld

¹⁸ Szlovákia esetében a 2017-es évtől kezdődően figyelhetők meg jelentős, alkotmányos szintű változások a mezőgazdaság területén, különösen a mezőgazdasági földekre és az erdőterületekre vonatkozó szabályokat illetően. A mezőgazdasági- és erdőterületek alkotmányos védelme a Szlovák Köztársaság Alkotmányának második fejezetének, Alapvető emberi jogok és szabadságok címet viselő második részében, valamint A környezet és a kulturális örökség védelméhez való jog címet viselő hatodik részében található.

¹⁹ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 460/1992. sz. (*Ústava Slovenskej republiky, č. 460/1992 Zb.*). A továbbiakban: alkotmány, szlovák alkotmány.

²⁰ 137/2017. sz. alkotmánytörvény (*Ústavný zákon č. 137/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov*)

²¹ Az alkotmánymódosító javaslat 2017. május 16-án került elfogadásra.

²² *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016-2020*. A továbbiakban: programnyilatkozat.

²³ Bővebben lásd a szóban forgó programnyilatkozat 17. oldalát. Elérhető: https://www.mosr.sk/data/files/3345_6483_programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky.pdf [letöltve: 2021. december 19.]

²⁴ A téma kapcsán lásd például: Maroš Pavlovič – Matúš Michalovič: Constitutional protection of land in the Slovak Republic, *Právne Problémy Górnictva i Ochrony Środowiska*, 2021/2, 1–14. o.

²⁵ *Ústavný súd Slovenskej republiky*. A továbbiakban: alkotmánybíróság.

²⁶ Maroš Pavlovič: Ústavné východiská pre reguláciu trhu s pôdou, *COMENIUS odborný blog*. Elérhető: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2021/10/10/ustavne-vychodiska-pre-regulaciu-trhu-s-podou/> [letöltve: 2021. december 27.]

²⁷ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 44. cikk

²⁸ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 44. cikk (1)–(3) bekezdés

és az erdő talajának védelmét.²⁹ Sőt, e két természeti erőforrás nem megújuló természeti erőforrásként került rögzítésre,³⁰ és az alkotmány mind a társadalom, mind az állam részéről, az ország élelmezésbiztonságának³¹ biztosítása érdekében kiemelt védelmet biztosít azoknak.^{32,33} Szlovákiában a mezőgazdasági föld és az erdő talaja tehát már nem árucikknek minősül, hanem olyan nem megújuló természeti erőforrásnak, amely az állam és a társadalom kiemelt védelmét élvez.³⁴

2. A tulajdonjog korlátozása és az élelmezésbiztonság

Elsősorban tehát a fent említett alkotmánymódosítás az élelmezésbiztonságot is beemelte azon okok közé, amelyek miatt a tulajdonjog korlátozható. Az élelmezésbiztonság fogalma kétségkívül kiemelt helyet foglal el az alkotmányban – a szlovák alkotmány 20. cikkét egészítették ki, amely a dologi jogok területén nyújtott garanciákat szabályozza, mindezt úgy, hogy egy, az alkotmányos garanciák alóli kivételt is megfogalmaz, melynek alapját olyan külön törvény adja, amely kimondja, hogy a társadalom szükségleteinek, az állam élelmezésbiztonságának, a nemzetgazdaság fejlesztésének és a közérdek biztosítása céljából szükséges vagyon lehet az állam, az önkormányzat vagy meghatározott jogi és természetes személyek kizárólagos tulajdonában.³⁵

Az élelmezésbiztonság tehát fontos, bizonyos mértékig stratégiai pozíciót tölt be az állam és az államiság vonatkozásában.³⁶ A szlovák alkotmány 20. cikk (2) bekezdésének második mondata értelmében pedig a jogalkotó törvényben előírhatja, hogy bizonyos dolgok csak a Szlovák Köztársaság állampolgárai vagy a

²⁹ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 44. cikk (4)–(5) bekezdés

³⁰ A törvényhez tartozó indoklás elérhető a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának honlapján (szlovák nyelven): <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=433676>, 2. o. [letöltve: 2021. január 25.] Lásd még: Alexander Bröstl: *Legislatívne zmeny: Vlastníctvo a nájom poľnohospodárskych pozemkov*. Elérhető: <https://www.ulpianus.sk/legislativa/legislativne-zmeny-vlastnictvo-a-najom-polnohospodarskych-pozemkov> [letöltve: 2022. január 25.]

³¹ Az élelmezésbiztonság meghatározása kapcsán lásd például: Szilágyi János Ede: *Mezőgazdasági földjog: soft law a soft law-ban*, Avagy a FAO önkéntes iránymutatása megváltoztathatja az uniós jog értelmezési kereteit földforgalmi kérdésekben?, *Iustum Aequum Salutare*, 2018/4, 69–90. o.; János Ede Szilágyi – Dávid Hojnyák – Nóra Jakab: *Food sovereignty and food security in Hungary: concepts and legal framework*, *Lex ET Scientia International Journal*, 2021/1, 72–86. o.; Martin Milán Csirszki – Hajnalka Szinek Csütörtöki – Katarzyna Zombory: *Food Sovereignty: Is There an Emerging Paradigm in V4 Countries for the Regulation of the Acquisition of Ownership of Agricultural Lands by Legal Persons?*, *Central European Journal of Comparative Law*, 2021/1, 29–52. o.

³² Natália Rolková Petranská: *Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017)*, Bratislava, Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, 2017, 70. o.

³³ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 44. cikk (4) és (5) bekezdés

³⁴ János Ede Szilágyi – Hajnalka Szinek Csütörtöki: *Slovakia: Open Land Market and No Restrictions*, in: *Acquisition of Agricultural Lands: Cross-border Issues from a Central European Perspective* (ed.: János Ede Szilágyi), Central European Academic Publishing, Miskolc-Budapest, 2022, 284. o.

³⁵ A Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 20. cikk (2) bekezdés

³⁶ Maroš Pavlovič: *Ústavné východiská pre reguláciu trhu s pôdou*, *COMENIUS odborný blog*. Elérhető: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2021/10/10/ustavne-vychodiska-pre-regulaciu-trhu-s-podou/> [letöltve: 2022. január 2.]

Szlovák Köztársaságban székhellyel rendelkező jogi személyek tulajdonában lehetnek.³⁷

Ezzel összefüggésben *Drgonec* államosítási klauzulának nevezi az alkotmány 20. cikkének (2) bekezdését,³⁸ amely az alkotmány 4. cikkével összefüggésben védi az állami tulajdont, illetve olyan helyzetet biztosít az állam számára, amely alapján a tulajdonjogot a törvényhozó hatalom révén korlátozhatja. A szlovák alkotmány imént említett cikkében található azon okok listája, amelyek révén a tulajdonjogot törvény korlátozhatja; ez a lista egyébiránt tartalmaz egy meglehetősen tisztázatlan jogi fogalmat is: a közérdeket.³⁹

A fentiekből az a következtetés vonható le, hogy az élelmezésbiztonságot és a közérdeket érintő kérdések az állam nemzetbiztonságával összefüggésben is vizsgálhatók.⁴⁰ Ezt támasztja alá a szlovák jogalkotónak a föld alkotmányos védelméről szóló „kijelentése” is, miszerint a benyújtott javaslat elfogadását követően lehetőség lesz arra, hogy törvényben rendelkezzenek arról, hogy a föld csak bizonyos, törvényben meghatározott személyi körök tulajdonába kerülhessen.⁴¹

Megállapítható az is, hogy az élelmezésbiztonság fogalmának a szlovák alkotmányban való rögzítése nagy jelentőséggel bír, különösen az Európai Unióról szóló szerződésben⁴² foglalt rendelkezésekkel összefüggésben, amelyek szerint a nemzetbiztonság a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik.⁴³

Összegzésképp elmondható, hogy a fent említett módosítás lehetőséget teremtett a jogalkotó számára, hogy korlátozza a mezőgazdasági- és erdőterületek bizonyos, személyi csoportok⁴⁴ általi megszerzését, amelyek között külföldiek is lehetnek. Továbbá, az államnak kellene felelősséget vállalnia a földterület védelméért egyrészt különféle kötelezettségek előírásával, másrészt szankciós mechanizmusokkal támogatott ellenőrző tevékenységeken keresztül. Ezeknek az eszközöknek ezért jogilag kötelező erejűnek és végrehajthatónak kell(ene) lenniük. Ebből a szempontból úgy tűnik, a szlovák alkotmány földvédelemmel kapcsolatos módosítása inkább deklaratív jellegű.⁴⁵

³⁷ Szlovák Köztársaság Alkotmánya, 20. cikk (2) bekezdés, utolsó mondat

³⁸ Ján Drgonec: *Ústava Slovenskej republiky*, Bratislava, C. H. Beck, 2019, 517. o.

³⁹ A közérdek értelmezésének kérdése kapcsán lásd például a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának PL. ÚS 33/95. számú határozatát.

⁴⁰ Maroš Pavlovič: *Ústavné východiská pre reguláciu trhu s pôdou, COMENIUS odborný blog*. Elérhető: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2021/10/10/ustavne-vychodiska-pre-regulaciu-trhu-s-podou/> [letöltve: 2022. január 4.]

⁴¹ A benyújtott javaslat dokumentációja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának honlapján érhető el (szlovák nyelven): <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=7&ID=348> [letöltve: 2022. január 10.]

⁴² Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, 4. cikk, 2. pont.

⁴³ Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, 4. cikk, 2. pont, utolsó mondat.

⁴⁴ Jogi és természetes személyek egyaránt.

⁴⁵ Maroš Pavlovič: *Vplyv ústavnej ochrany pôdy na vývoj pozemkového práva*, in: *Pôda v právnych vzťahoch – aktuální otázky* (Jana Tkáčiková – Vojtěch Vomáčka – Dominik Židek et al.), Brno, Masarykova Univerzita, 2020, 63. o.

3. A hatályos szlovák földforgalmi szabályozás, illetve az ahhoz vezető út

Az alkotmányos szinten túl a törvényi szintet megvizsgálva láthatjuk, hogy a szlovák földforgalmi rezsime⁴⁶ egy összetett jogi normákból álló rendszerként kell tekintenünk. Figyelembe véve jelen tanulmány terjedelmi korlátait, lehetetlen a téma kapcsán az összes jogszabályra részletesen kitérni, ebből az okból kifolyólag a tanulmány tekintetében a legjelentősebbnek bizonyuló jogforrás kerül megemlítésre – ez Szlovákia esetében a mezőgazdasági földterület tulajdonjogának megszerzéséről szóló 140/2014. sz. törvény⁴⁷ (a továbbiakban: földtörvény), amely a mezőgazdasági földterület tulajdonjogának átruházással történő megszerzésének egyes lépéseit, valamint az államigazgatási szerveknek a mezőgazdasági földterület tulajdonjog-átruházásával kapcsolatos egyes hatásköreit szabályozza.⁴⁸

A földtörvény jelenleg is hatályos verziója kapcsán rögzítendő, hogy az egy hosszabb folyamat eredménye, mely alább kerül összefoglalásra.

Egyrészt, mérföldkőnek számít 2004. május 1-je, azaz Szlovákia Európai Unióhoz való csatlakozása, hiszen azok az országok, amelyek 2004-ben (illetve után) váltak az Európai Unió tagjává, csatlakozási szerződéseikben vállalták, hogy nemzeti szabályait az uniós szabályokkal⁴⁹ összhangba hozzák, viszont egy bizonyos, átmeneti időszak⁵⁰ erejéig fenntarhatták a csatlakozási szerződéseik aláírásakor

⁴⁶ A szlovák földforgalmi rezsime kapcsán lásd például a következő, angol nyelvű szakirodalmi forrásokat: János Ede Szilágyi – Hajnalka Szinek Csütörtöki: Slovakia: Open Land Market and No Restrictions, in: *Acquisition of Agricultural Lands: Cross-border Issues from a Central European Perspective* (ed.: János Ede Szilágyi), Central European Academic Publishing, Miskolc-Budapest, 2022, 267–292. o.; Jarmila Lazíková – Anna Bandlerová – Zuzana Lazíková: Legislation on land protection in Slovakia, *Ecocycles*, 2020/6, 98–105. o.; Dušan Drábik– Miroslava Rajčániová: Agricultural land market in Slovakia under the new land acquisition law, *Review of Agricultural and Applied Economics*, 2014/17, 84–87. o.; Jarmila Lazíková et al.: Agricultural land market in Slovakia – economic and legal impacts of the Law no. 140/2014 Coll. on the land acquisition, *Agricultural Economics*, 2015/8, 367–376. o.; Lucia Palšová – Anna Bandlerová – Ina Melišková – Pavol Schwarcz: Agricultural Land Protection – the Case of Slovakia, *Erenet Profile*, 2017/4, 64–72. o.; Lucia Palšová: The sublease contract as a tool for solution of the land ownership fragmentation in Slovakia, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/5, 72–76. o.; Anna Bandlerová – Jarmila Lazíková – Lucia Palšová: The ownership and the right of use of agricultural land in Slovakia, *CEDR Journal of Rural Law*, 2017/3, 98–103. o.

⁴⁷ Zákon č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku

⁴⁸ A szlovák földforgalmi rezsime meghatározó legfontosabb jogforrások kapcsán lásd: János Ede Szilágyi – Hajnalka Szinek Csütörtöki: Slovakia: Open Land Market and No Restrictions, in: *Acquisition of Agricultural Lands: Cross-border Issues from a Central European Perspective* (ed.: János Ede Szilágyi), Central European Academic Publishing, Miskolc-Budapest, 2022, 268–271. o.

⁴⁹ A vonatkozó szakirodalom kapcsán lásd például: Korom Ágoston: *Az Új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban*, Budapest, NKE, 2001; Kurucz Mihály: *Az európai agrárjog alapjai*, Budapest, Mobil Kiadó, 2003; Kurucz Mihály: Gondolatok a magyar földforgalmi törvény uniós feszültségpontjainak kérdéseiről, in: *A Magyar Tudomány Napja Délvidéken 2014* (szerk.: Szalma József), Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, 2015.

⁵⁰ A tagországok többségében ez az időszak hét évet jelentett, így volt ez Szlovákia és Magyarország esetében is. Az átmeneti időszak (magyar) szabályozásáról lásd például: János Ede Szilágyi: The Accession Treaties of the New Member States and the national legislations, particularly the Hungarian law, concerning the ownership of agricultural land, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2010/9, 48–61. o.; Csilla Csák: Die ungarische Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des Ackerbodens nach dem Beitritt zur Europäischen Union, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2010/9, 20–31. o.; Csilla Csák – János Ede Szilágyi: Legislative tendencies of land ownership

hatályban lévő, a mező- és erdőgazdasági földek tulajdonjogának megszerzését korlátozó nemzeti szabályait.^{51,52} Szlovákia esetében az átmeneti időszak 2011-ben telt volna le, azonban az ország kérelmet nyújtott be az Európai Bizottsághoz a határidő három évvel történő meghosszabbítására, mely végül pozitív elbírásában részesült,⁵³ így az a szlovákiai mezőgazdasági földterületek szerzésére vonatkozó átmeneti időszak 2014. április 30-ig történő meghosszabbításáról döntött.⁵⁴

Másrészt, az Európai Bizottság a fent említett átmeneti időszak lejártát⁵⁵ követően átfogó vizsgálódásba kezdett⁵⁶ a tagállamok nemzeti szabályozása kapcsán, és megállapította, hogy azok az átmeneti időszak leteltét követően sem felelnek meg az uniós szabályoknak, hiszen az újonnan csatlakozott tagállamok új nemzeti földforgalmi szabályainak egyes rendelkezései az uniós gazdasági alapszabadságok

---

acquisition in Hungary, in: *Jahrbuch des Agrarrechts* (ed.: Roland Norer – Gottfried Holzer), Wien – Graz, NWV, 2013, 215–233. o. A korábbi időszak feldolgozását illetően lásd például: Csák Csilla: A földtulajdoni és földhasználati viszonyok változása a rendszerváltástól napjainkig, *Agrár- és Környezetjog*, 2007/2, 3–19 o.; Csák Csilla: A Nemzeti Földalap szerepe a földtulajdoni és -használati viszonyok között, *Cég és Jog*, 2002/10, 5–8. o.; Csák Csilla – Prugberger Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése, *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, 489–497. o.; István Olajos – Szabolcs Szilágyi: The most important changes in the field of agricultural law in Hungary between 2011 and 2013, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2013/15, 93–110. o. A későbbi időszak feldolgozását illetően lásd például: Attila Szinay – Tamás Andréka: Hungarian landmarket in the light of the new law, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/1, 28–39. o.; Bianka Kocsis: The new Hungarian land transfer regulation from the aspect of examination of the European Union, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2014/16, 95–110. o.; János Ede Szilágyi – Anikó Raisz – Bianka Kocsis: New dimensions of the Hungarian agricultural law in respect of food sovereignty, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2017/22, 160–180. o.; János Ede Szilágyi – Csilla Csák – István Olajos – Flóra Orosz: The topical situation and issues of agricultural law in Hungary, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/1, 40–50. o.; István Olajos: The acquisition and the right of use of agricultural lands, in particular the developing Hungarian court practice, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2017/23, 91–116. o.

⁵¹ Szilágyi János Ede: A magyar földforgalmi szabályozás új rezsimje és a határon átnyúló tulajdonszerzések, *Miskolci Jogi Szemle*, 2017/12, különszám, 117. o.

⁵² A téma kapcsán lásd bővebben: Ágoston Korom: Evaluation of Member State Provisions Addressing Land Policy and Restitution by the European Commission, *Central European Journal of Comparative Law*, 2021/2, 101–125. o.

⁵³ Az Európai Bizottság 2011/241/EU sz. határozata

⁵⁴ János Ede Szilágyi – Hajnalka Szinec Csütörtöki: Slovakia: Open Land Market and No Restrictions, in: *Acquisition of Agricultural Lands: Cross-border Issues from a Central European Perspective* (ed.: János Ede Szilágyi), Central European Academic Publishing, Miskolc-Budapest, 2022, 280. o.

⁵⁵ Az átmeneti időszak lejártá: 2014. április 30.

⁵⁶ Korom Ágoston és Bokor Réka „Gondolatok az új tagállamok birtokpolitikájával kapcsolatban: transzparencia és egyenlő elbánás c. publikációjukban rámutattak arra, hogy habár „az Európai Bizottság diszkrecionális jogkörrel rendelkezik a tekintetben, hogy mely tagállammal szemben indít átfogó vizsgálatot, vagy jogsértési eljárást”, valamint az Európai Bizottság „minden tagállam esetében folyamatosan ellenőrzi az uniós jog alkalmazását, illetve az összes tagállam törvényei, és intézkedéseire irányuló panaszok esetében egyformán megteszi a szükséges intézkedéseket”, aggályosnak, indokolatlannak és megalapozatlannak minősítették az új tagállamokkal szembeni hátrányos megkülönböztetést. Lásd bővebben: Korom Ágoston – Bokor Réka: Gondolatok az új tagállamok birtokpolitikájával kapcsolatban: transzparencia és egyenlő elbánás, in: *Honori et virtuti: ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára* (szerk.: Gellén Klára), Szeged, Iurisperitus, 2017, 262–263., 266. o.

korlátozását eredményezik.⁵⁷ 2015-ben a folyamat végül egy kötelezettségzegési eljárás megindításában csúcsondott ki. Több tagállammal – így Magyarországgal, Bulgáriával, Lettországgal, Litvániával és Szlovákiával szemben indult ilyen eljárás. A tanulmány fókuszában lévő ország tekintetében a 10 éves állandó lakóhely vagy székhely megléte, valamint a mezőgazdasági termelésben végzett legalább 3 éves üzletszerű tevékenység kritériuma bizonyult problémásnak, hiszen a hosszabb ideig tartó tartózkodási kritérium az uniós állampolgárok hátrányos megkülönböztetését eredményezi.⁵⁸ A szlovák jogalkotó a devizatörvény bizonyos paragrafusának módosításával igyekezte orvosolni a problémát,⁵⁹ melynek következtében a mezőgazdasági földpiac nem csak az Európai Unió, hanem a harmadik országbeli állampolgárok számára is teljes egészében megnyílt. A devizatörvény kapcsán megtett módosításon kívül a szlovák jogalkotó még számos új, a mezőgazdasági földvásárlást érintő részletszabályt is elfogadott.⁶⁰ Emellett a szlovák jogalkotó elfogadta a mezőgazdasági földvásárlásra vonatkozó új szabályokat⁶¹ is, melyek a földtörvényben kerültek rögzítésre, és melyek 2014. június 1-je óta vannak hatályban.

Harmadrészt, e ponton rögzítendő, hogy már az Európai Bizottság felszólítása előtt számos szakmai és politikai vita övezte a földtörvényt annak egyes rendelkezései miatt, ami azt eredményezte, hogy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának (a továbbiakban: parlament) két képviselőcsoportja két beadvánnyal⁶² fordult az alkotmánybírósághoz a szóban forgó törvény rendelkezéseit illetően.⁶³ Így, az Európai Bizottság nyomása, valamint a szlovák parlament egyes képviselőinek

⁵⁷ Ebben az esetben az alapszabadságok közül a tőke szabad mozgásának és a letelepedés szabadságának korlátozása emelendő ki, ugyanis az a határon átnyúló mezőgazdasági beruházások mértékének jelentős csökkenéséhez vezethet. Ennek kapcsán lásd az Európai Bizottság sajtóközleményét: „Pénzügyi szolgáltatások: A Bizottság felszólítja Bulgáriát, Magyarországot, Lettországot, Litvániát és Szlovákiát, hogy tartsák be a mezőgazdasági földterület megszerzésére vonatkozó uniós előírásokat.” A sajtóközlemény a következő linkre kattintva, az Európai Bizottság honlapján érhető el: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_16_1827 [letöltve: 2022. február 6.]

⁵⁸ Szilágyi János Ede: Az európai jog és a magyar mezőgazdasági földek forgalmának szabályozása, *Agrár- és Környezetjog*, 2017/23, 176. o.

⁵⁹ 202/1995. sz. devizatörvény (*Zákon č. 202/1995. Z. z., devizový zákon*), 19. § (a) pont

⁶⁰ Jarmila Lazíková – Anna Bandlerová – Zuzana Lazíková: Legislation on land protection in Slovakia, *Ecocycles*, 2020/6, 100. o.

⁶¹ A törvényhez benyújtott indokolásban (*Dôvodová správa k zákonu č. 140/2014 Z. z.*) rögzítik, hogy a jogszabály egyik fő célkitűzése a mezőgazdasági földterület megszerzésének szabályozása, a spekulatív földvásárlás megakadályozása, és ezáltal egy olyan jogszabályi környezet megalkotása volt, amely a mezőgazdasági termelés eredeti rendeltetésének megfelelő folytatását teszi lehetővé. A törvény legfontosabb célkitűzéseként tehát az fogalmazható meg, hogy a mezőgazdasági földet annak használója rendeltetészerűen, azaz mezőgazdasági célból hasznosítsa.

⁶² A két eljárás megindítása iránti kérelmet a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága 2014. szeptember 17-i PL. ÚS 20/2014-21. sz. határozatával egyesítette.

⁶³ A téma kapcsán lásd bővebben: Hajnalka Szinek Csütörtöki: The current legislation on land protection in Slovakia with particular regard to the decision of the Slovak Constitutional Court on unconstitutional provisions of the Act on land acquisition, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 32/2022, 126–143. o.

azon erőfeszítései,⁶⁴ hogy hatályon kívül helyezték a földtörvény egyes rendelkezéseit, kétségtelenül hozzájárultak ahhoz, hogy az alkotmánybíróság a fenti rendelkezések és a szlovák alkotmány közti ellentétet határozatában⁶⁵ megállapítsa,⁶⁶ és a törvény egyes rendelkezéseit megsemmisítse.⁶⁷

4. Földtulajdonszerzési jogosultságok és korlátok

A fentiek alapján nyilvánvaló, illetve a hatályos szlovák földtörvényből is egyértelműen kiolvasható: Szlovákiában a természetes és jogi személyek egyaránt, *szinte* korlátozás nélkül megszerezhetik a föld tulajdonjogát. Mindemellett azonban szükséges rámutatni a földtörvény azon rendelkezésére,⁶⁸ melyben a jogalkotó a viszonyosság szabványosított elve alapján *expressis verbis* tilalmat, illetve ehhez kapcsolódóan kivételeket fogalmazott meg a mezőgazdasági földterület tulajdonjogának megszerzése tekintetében. Ennek értelmében, a földtörvény vonatkozó rendelkezése alapján megállapítható, hogy az előbb felvázoltak nem vonatkoznak arra az államra, annak az államnak az állampolgáira, illetve abban az államban bejelentett lakóhellyel nem rendelkező természetes személyre, vagy székhellyel rendelkező jogi személyre, melynek jogrendje nem teszi lehetővé a Szlovák Köztársaság állampolgárai, a Szlovák Köztársaság területén bejelentett lakóhellyel rendelkező természetes személyek, valamint a Szlovák Köztársaság területén székhellyel rendelkező jogi személyek számára a mezőgazdasági föld tulajdonjogának megszerzését. Ez alól a tiltás alól *kivételként* jelenik meg a jogszabályban a mezőgazdasági földterület öröklés útján⁶⁹ történő megszerzése, sőt a jogalkotó a tilalom területi hatálya alóli kivételekről is rendelkezik – ilyennek minősülnek az Európai Unió tagállamai, az Európai Gazdasági Térség, a Svájci Államszövetség és az olyan államok, amelyekkel a Szlovák Köztársaság külön nemzetközi megállapodást kötött.⁷⁰

⁶⁴ Lásd például Peter Osuský, Ondrej Dostál, Alojz Baránik és Milan Laurenčík (volt) parlamenti képviselők 2016. szeptember 23-án benyújtott javaslatát a földtörvény hatályon kívül helyezéséről szóló törvény megalkotására. Parlamenti sajtó 281. szám. Elérhető a Szlovák Nemzeti Tanács hivatalos honlapján: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=7&ID=281> [letöltve: 2022. február 9.]

⁶⁵ PL. ÚS 20/2014. sz. határozat

⁶⁶ Peter Velický: *Rezolútny postoj Ústavného súdu k prevodom poľnohospodárskej pôdy*. Elérhető: <https://www.usgb.sk/sk/rezolutny-postoj-ustavneho-sudu-k-prevodom-polnohospodarskej-pody> [letöltve: 2022. február 9.]

⁶⁷ A földtörvény 4. §, 5. § és 6. §-ai kerültek megsemmisítésre, melyek a mezőgazdasági földterület tulajdonjogának átruházásra vonatkozó eljárást, a kötelező ajánlattételre vonatkozó, illetve a mezőgazdasági föld tulajdonjogának megszerzésének feltételeinek ellenőrzésére és bemutatására vonatkozó rendelkezéseket szabályozták.

⁶⁸ Földtörvény, 7. § (1) bekezdés

⁶⁹ Megjegyzendő, hogy Szlovákiában a mezőgazdasági földterületek öröklésére vonatkozóan nincsenek speciális szabályok; a polgári jog általános szabályait kell alkalmazni.

⁷⁰ Földtörvény, 7. § (2) bekezdés

Összegzés

Szlovákia kapcsán láthatjuk, hogy a mezőgazdasági földterületek megszerzésére vonatkozó korlátozások több mint 4 évig hatályban voltak. Megállapítható az is, hogy a jogalkotó egyértelműen a mezőgazdasági földek védelmére törekedett, de amint az az alkotmánybíróság határozatából és az Európai Bizottság által (többek között) Szlovákia ellen indított kötelezettségszegési eljárásból is kiderül, a mezőgazdasági földek megszerzésére vonatkozó törvényi korlátozások nem összeegyeztethetők a tőke szabad áramlásával és a letelepedés szabadságával.⁷¹ Így az Európai Bizottság nyomása és a szlovák parlament egyes képviselőinek a földtörvény bizonyos rendelkezéseinek megsemmisítésére irányuló erőfeszítései kétségtelenül hozzájárultak ahhoz, hogy az alkotmánybíróság megállapítsa, hogy a fent említett rendelkezések⁷² nincsenek összhangban⁷³ a szlovák alkotmánnyal, ami a szóban forgó törvény egyes vitatott rendelkezéseinek megsemmisítéséhez vezetett.⁷⁴

Az alkotmánybíróság döntése kardinális változásokat eredményezett, különösen a mezőgazdasági földterületek megszerzése tekintetében, mivel azt látjuk, hogy ma már nemcsak természetes személyek, hanem jogi személyek is szinte minden korlátozás nélkül megszerezhetik a mezőgazdasági földterületek tulajdonjogát Szlovákiában.⁷⁵ Véleményem szerint ez arra enged következtetni, hogy a szlovák állam jelenleg nem megfelelően hajtja végre fontos feladatait a földvédelem területén. Ugyanakkor szükséges leszögezni, ahogyan azt az alkotmánybíróság is hangsúlyozza a fent említett határozatában, hogy minél fontosabb az alkotmányosan védett érdek, annál nagyobb az állam felelőssége annak hatékony védelmében, hiszen, amennyiben a föld nem részesül megfelelő jogi és intézményi védelemben, akkor olyan árucikké válik, amely könnyen visszaélés tárgya lehet.⁷⁶ E ponton szükséges arra is rámutatni, hogy a Szlovák Köztársaság azon országok közé tartozik, ahol viszonylag kevés a mezőgazdasági földterület, és az egy főre jutó mezőgazdasági terület nagysága is az átlag alatt van.⁷⁷ Mindemellett, különböző kutatásokból arra a megállapításra juthatunk, hogy az országban a mezőgazdasági földterületek nagyrészt magántulajdonban vannak. A földterületek felaprózódásának jelenlegi helyzete szintén nagyon bonyolult az országban, hiszen e probléma az állandó ellenőrzések és jogi intézkedések által bevezetett ellensúlyok ellenére is

⁷¹ Ptačinová: i. m.

⁷² Azaz a földtörvény 4. §, 5. § és 6. §-i.

⁷³ Veliký: i. m.

⁷⁴ Lásd Bővebben: Ptačinová: i. m.

⁷⁵ Bizonyos kivételektől eltekintve. Ezzel kapcsolatban lásd: A szlovák földtörvény 7. §-át.

⁷⁶ Lucia Palšová – Anna Bandlerová – Zina Machničová: Land Concentration and Land Grabbing Processes – Evidence from Slovakia, *Land*, 2021/10, 11. o.

⁷⁷ Lubomír Jahnátek (ed.): *Koncepcia podpory pre malých, mladých a rodinných farmárov*. Elérhető: http://mladyfarmar.asyf.sk/sites/default/files/6.2_koncepcia_podpory_pre_mrmf.pdf [letöltve: 2022. február 13.]

folyamatosan nő.⁷⁸ Nem véletlenül nevezik a Szlovák Köztársaságot az Európai Unió legfelaprózódottabb országának.⁷⁹

Ami pedig konkrétan a magyar kormány földvásárlási szándékát illeti, azt a szlovák fél egyértelműen aggályosnak minősítette, azonban kétségkívül látható a szlovák kormány diszkriminatív hozzáállása, illetve a kettős mérce alkalmazása, hiszen a jelenleg is hatályos jogszabályok értelmében Magyarország törvényt nem sértő módon jogosult lett volna Szlovákiában mezőgazdasági földterületet vásárolni, hiszen a szlovák földtörvényben foglalt feltételeket teljesíti: Magyarország is az Európai Unió tagja, s mint ilyenre, a szlovák földtörvény korlátozásai nem vonatkoznak.⁸⁰ A „probléma” tehát nem a külföldi kormányprogramokban keresendő, hanem inkább Szlovákia releváns jogszabályaiban.

Látható az is, hogy Szlovákiában az utóbbi időben nem tettek sikeres lépéseket a tekintetben, hogy földjeiket a külföldiektől megvédjék. Ahogyan arra a Szlovák Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kamara⁸¹ – amely a szlovákiai gazdák legnagyobb érdekvédelmi szervezete – is felhívja a figyelmet, a szlovákiai földeket főként német, holland, dán állampolgárok, de más országokból származó vállalkozók is tömegesen vásárolják fel, miközben ehhez a kormányaik hivatalos vagy rejtett támogatásait is igénybe veszik.⁸²

Végül, de nem utolsó sorban azt is hozzá kell tenni, hogy 2020 októberében egy törvénymódosító javaslat⁸³ került benyújtásra tárcaközi egyeztetésre a Szlovák Köztársaság Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériuma által, amely a tervek szerint 2021. május 1-jén lépett volna hatályba, s melynek célja az volt, hogy ismét korlátozza a mezőgazdasági földterületek tulajdonjogának megszerzését, főként a spekulatív földvásárlások elkerülése érdekében.⁸⁴ A javaslat azonban nem talált pozitív visszhangra, különösen az egyes szakmai szervezetek és befektetők bírálták a kezdeményezést, és azóta sem született ezzel kapcsolatban új jogszabály. Ebből az a következtetés vonható le, hogy bár az állam konkrét lépéseket tett a mezőgazdasági földterületek védelme érdekében, tehát felismerte, hogy a mezőgazdasági földek nagy értéket képviselnek, és ezért védelemre szorulnak, jelenleg a végrehajtáshoz szükséges intézményi keret hiánya miatt nem várható előrelépés. Vagy talán mégis, egy újabb magyar földvásárlási törekvés hatására...?

⁷⁸ Konkrét adatok kapcsán lásd: Marián Vrabko: Právna úprava pozemkových úprav v Slovenskej republike (SK), in: *Zborník z XXI. ročníka medzinárodnej vedeckej česko-poľsko-slovenskej* (ed.: Maroš Pavlovič), Bratislava, Wolters Kluwer, 2020, 191. o.

⁷⁹ Vrabko: i. m., 191. o.

⁸⁰ Vö. a földtörvény 7. § (2) bekezdésével.

⁸¹ *Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora*

⁸² Molnár Iván: *A szlovák termőföld valódi védelme, vagy csak magyarellenes hangulatkeltés?* Elérhető: <https://uj szo.com/kozelet/a-szlovak-termofold-valodi-vedelme-vagy-csak-magyarellenes-hangulatkeltes> [letöltve: 2022. február 13.]

⁸³ A javaslatot és a teljes dokumentációt közzétették a Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának jogalkotási és információs portálján, a „*Slov-Lex*”-en. A teljes csomag szlovák nyelven az alábbi linkre kattintva érhető el: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2020-504> [letöltve: 2022. február 15.]

⁸⁴ Szinec Csütörtöki Hajnalka: Gondolatok a szlovák földforgalmi szabályozásról, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, 2021/39, 160–177. o.

Irodalomjegyzék

- Anna Bandlerová – Jarmila Lazíková – Lucia Palšová: The ownership and the right of use of agricultural land in Slovakia, *CEDR Journal of Rural Law*, 2017/3, 98–103. o.
- Bányai Krisztina: *A magyar mezőgazdasági föld tulajdoni és használati forgalmának jogi korlátai és azok kijátszása*, PhD-értekezés, Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2016.
- Bányai Krisztina: A földszerzés korlátozásának elméleti és gyakorlati kérdései Magyarországon, *Agrár- és Környezetjog*, 2016/20, 16–27. o. <https://doi.org/10.21029/JAEL.2016.20.5>.
- Alexander Bröstl: Legislatívne zmeny: Vlastníctvo a nájom poľnohospodárskych pozemkov.
- Csák Csilla: Die ungarische Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des Ackerbodens nach dem Beitritt zur Europäischen Union, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2010/9, 20–31. o.
- Csák Csilla: A földtulajdoni és földhasználati viszonyok változása a rendszerváltástól napjainkig, *Agrár- és Környezetjog*, 2007/2, 3–19. o.
- Csák Csilla: A Nemzeti Földalap szerepe a földtulajdoni és -használati viszonyok között, *Cég és Jog*, 2002/10, 5–8. o.
- Csák Csilla – Prugberger Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése, *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, 489–497. o.
- Csák Csilla – Szilágyi János Ede: Legislative tendencies of land ownership acquisition in Hungary, in: *Jahrbuch des Agrarrechts* (ed.: Roland Norer – Gottfried Holzer), Wien – Graz, NWV, 2013, 215–233. o.
- Martin Milán Csirszki – Hajnalka Szinek Csütörtöki – Katarzyna Zombory: Food Sovereignty: Is There an Emerging Paradigm in V4 Countries for the Regulation of the Acquisition of Ownership of Agricultural Lands by Legal Persons?, *Central European Journal of Comparative Law*, 2021/1, 29–52. o. <https://doi.org/10.47078/2021.1.29-52>.
- Dušan Drábik – Miroslava Rajčániová: Agricultural land market in Slovakia under the new land acquisition law, *Review of Agricultural and Applied Economics*, 2014/XVII, 84–87. o. <https://doi.org/10.22004/ag.econ.196627>.
- Ján Drgonec: *Ústava Slovenskej republiky*, Bratislava, C. H. Beck, 2019.
- Hornyák Zsófia: A mezőgazdasági föld mint természeti erőforrás, *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2017/4, 188–204. o.
- Ľubomír Jahnátek (ed.): *Koncepcia podpory pre malých, mladých a rodinných farmárov*.
- Bianka Kocsis: The new Hungarian land transfer regulation from the aspect of examination of the European Union, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2014/16, 95–110. o.
- Ágoston Korom: Evaluation of Member State Provisions Addressing Land Policy and Restitution by the European Commission, *Central European Journal of*

- Comparative Law*, 2021/2, 101–125. o. <https://doi.org/10.47078/2021.2.101-125>
- Korom Ágoston – Bokor Réka: Gondolatok az új tagállamok birtokpolitikájával kapcsolatban: transzparencia és egyenlő elbánás, in: *Honori et virtuti: ünnepi tanulmányok Bobvos Pál 65. születésnapjára* (szerk.: Gellén Klára), Szeged, Iurisperitus, 2017.
  - Korom Ágoston: *Az Új magyar földforgalmi szabályozás az uniós jogban*, Budapest, NKE, 2001.
  - Kurucz Mihály: *Az európai agrárjog alapjai*, Budapest, Mobil Kiadó, 2003.
  - Kurucz Mihály: Gondolatok a magyar földforgalmi törvény uniós feszültségpontjainak kérdéseiről, in: *A Magyar Tudomány Napja Délvidéken 2014* (szerk.: Szalma József), Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, 2015.
  - Jarmila Lazíková – Anna Bandlerová – Zuzana Lazíková: Legislation on land protection in Slovakia, *Ecocycles*, 2020/6, 98–105. o. <https://doi.org/10.19040/ecocycles.v6i1.170>.
  - Jarmila Lazíková – Anna Bandlerová: *Agrárne právo*, SPU, Nitra, 2011.
  - Jarmila Lazíková et al.: Agricultural land market in Slovakia – economic and legal impacts of the Law no. 140/2014 Coll. on the land acquisition, *Agricultural Economics*, 2015/8, 367–376. <https://doi.org/10.17221/165/2014-AGRICECON>.
  - Molnár Iván: *A szlovák termőföld valódi védelme, vagy csak magyarellenes hangulatkeltés?* Elérhető: <https://uj szo.com/kozelet/a-szlovak-termofold-valodi-vedelme-vagy-csak-magyarellenes-hangulatkeltes> [letöltve: 2022. február 13.]
  - Olajos István: A mezőgazdasági földre, mint természeti erőforrásra vonatkozó kutatások összefoglalója, *Agrár- és Környezetjog*, 2018/25, 190–212. o. <https://doi.org/10.21029/JAEL.2018.25.190>.
  - István Olajos: The acquisition and the right of use of agricultural lands, in particular the developing Hungarian court practice, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2017/23, 91–116. o. <https://doi.org/10.21029/JAEL.2017.23.91>.
  - István Olajos – Szabolcs Szilágyi: The most important changes in the field of agricultural law in Hungary between 2011 and 2013, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2013/15, 93–110. o.
  - Orosz Flóra: A termőföld, mint nemzeti kincs alkotmányos védelme hazai és nemzetközi vonatkozásban, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, 2018/36, 178–191. o.
  - Lucia Palšová – Anna Bandlerová – Zina Machničová: Land Concentration and Land Grabbing Processes – Evidence from Slovakia, *Land*, 2021/10, 873. o. <https://doi.org/10.3390/land10080873>
  - Lucia Palšová – Anna Bandlerová – Ina Melišková – Pavol Schwarcz: Agricultural Land Protection – the Case of Slovakia, *Erenet Profile*, 2017/4, 64–72. o.
  - Lucia Palšová: The sublease contract as a tool for solution of the land ownership fragmentation in Slovakia, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/5, 72–76. o.
  - Maroš Pavlovič: Ústavné východiská pre reguláciu trhu s pôdou, *COMENIUS odborný blog*.

- Maroš Pavlovič (ed.): *Zborník z XXI. ročníka medzinárodnej vedeckej česko-poľsko-slovenskej*, Bratislava, Wolters Kluwer, 2020.
- Maroš Pavlovič: Vplyv ústavnej ochrany pôdy na vývoj pozemkového práva, in: *Půda v právních vztazích – aktuální otázky* (Jana Tkáčiková – Vojtěch Vomáčka – Dominik Židek et al.), Brno, Masarykova Univerzita, 2020, 43–76. o.
- Maroš Pavlovič – Matúš Michalovič: Constitutional protection of land in the Slovak Republic, *Pravne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*, 2021/2, 1–14. o.
- Veronika Ptačinová: *Ústavný súd zrušil obmedzenia pri prevodoch poľnohospodárskej pôdy*.
- Natália Rolková Petranská: *Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992 – 2017)*, Bratislava, Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, 2017.
- Peter Veliký: *Rezolútny postoj Ústavného súdu k prevodom poľnohospodárskej pôdy*.
- Marián Vrabko: Právna úprava pozemkových úprav v Slovenskej republike (SK), in: *Zborník z XXI. ročníka medzinárodnej vedeckej česko-poľsko-slovenskej* (ed.: Maroš Pavlovič), Bratislava, Wolters Kluwer, 2020, 189–200. o.
- Szilágyi János Ede: Az európai jog és a magyar mezőgazdasági földek forgalmának szabályozása. *Agrár- és Környezetjog*, 2017/23, 165–181. o. <https://doi.org/10.21029/JAEL.2017.23.148>
- Szilágyi János Ede: A magyar földforgalmi szabályozás új rezsimje és a határon átnyúló tulajdonszerzések. *Miskolci Jogi Szemle*, 2017/12, különszám, 107–124. o.
- Szilágyi János Ede: The Accession Treaties of the New Member States and the national legislations, particularly the Hungarian law, concerning the ownership of agricultural land, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2010/9, 48–61. o.
- Szilágyi János Ede: Mezőgazdasági földjog: *soft law* a *soft law*-ban, Avagy a FAO önkéntes iránymutatása megváltoztathatja az uniós jog értelmezési kereteit földforgalmi kérdésekben?, *Iustum Aequum Salutare*, 2018/4, 69–90. o.
- János Ede Szilágyi – Dávid Hojnyák – Nóra Jakab: Food sovereignty and food security in Hungary: concepts and legal framework, *Lex ET Scientia International Journal*, 2021/1, 72–86. o.
- János Ede Szilágyi – Anikó Raisz – Bianka Kocsis: New dimensions of the Hungarian agricultural law in respect of food sovereignty, *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2017/22, 160–180. o. <http://doi.org/10.21029/JAEL.2017.22.160>.
- János Ede Szilágyi – Csilla Csák – István Olajos – Flóra Orosz: The topical situation and issues of agricultural law in Hungary, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/1, 40–50. o.
- Szilágyi János Ede: A természeti erőforrások jogának egy lehetséges megközelítése, *Agrár- és Környezetjog*, 2018/25, 282–293. o. <https://doi.org/10.21029/JAEL.2018.25.270>
- János Ede Szilágyi – Hajnalka Szinek Csütörtöki: Slovakia: Open Land Market and No Restrictions, in: *Acquisition of Agricultural Lands: Cross-border Issues from a Central European Perspective* (ed.: János Ede Szilágyi), Central European

- Academic Publishing, Miskolc-Budapest, 2022, 267–292. o.
https://doi.org/10.54171/2022.jesz.aoalcbicec_11.
- Attila Szinay – Tamás Andréka: Hungarian landmarket in the light of the new law, *CEDR Journal of Rural Law*, 2019/1, 28–39. o.
  - Szinek Csütörtöki Hajnalka: Gondolatok a szlovák földforgalmi szabályozásról, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, 2021/39, 160–177. o. <https://doi.org/10.32978/sjp.2021.0016>.
-
-